

2014-10-28

0 (6)

Dnr 2014:519

Redovisning av uppdrag om förslag till insamling av betyg satta under sommaruppehållet efter årskurs 9

Dnr U2014/3115/S

Härmed redovisas uppdraget om förslag till insamling av betyg satta under sommaruppehållet efter årskurs 9, givet i Regleringsbrevet för budgetåret 2014.

Sammanfattning

En insamling av betyg satta under sommaruppehållet efter årskurs 9 skulle bidra till en mer heltäckande bild av elevers behörighet till gymnasieskolan än vad som finns idag. Statistiken kan också ge en överblick över omfattning av de nya satta betygen samt visa skillnader mellan betyg vid grundskolans slut och betyg satta efter provning under sommaruppehållet. En insamling skulle också kunna bidra med information om vilka av eleverna som fått ett nytt betyg under sommaren, som fått stöd- undervisning i sommarskola.

Att utöka resultatinsamlingen medför dock praktiska konsekvenser för uppgiftslämnarna i form av en utökad uppgiftslämnarskyldighet och till viss del ändrade system och rutiner. En ny resultatinsamling kräver omfattande förberedelser och informationsinsatser för samtliga inblandade parter. Om beslut tas om att betyg satta under sommaruppehållet efter årskurs 9 ska samlas in fr.o.m. 2015 bör detta fastslås och meddelas Skolverket senast vid årsskiftet 2014/15. Detta är en förutsättning för att insamlingen ska fungera enligt vad som föreslås i denna rapport. Den i rapporten föreslagna insamlingen kräver utökade ekonomiska resurser om 800 000 kr till ansvarig myndighet.

Med utgångspunkt i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken avstyrker Skolverket förslaget att inrätta föreslagen insamling. Den insats som krävs av huvudmän och skolor, samt den kostnad som tillkommer såväl staten som uppgiftslämnare, bedöms av Skolverket inte stå i proportion till nyttan som den nya informationen skulle tillföra den officiella statistiken.

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström
Generaldirektör

Hedvig Modin
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Staffan Lundh i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	0
Bakgrund.....	2
Uppdraget.....	2
Betyg efter prövning	3
Den officiella statistiken idag.....	3
Skolverkets förslag till insamling.....	3
Att tänka på vid en utökad resultatinsamling	4
Konsekvenser för den officiella statistiken.....	4
Förändringar i Skolverkets författningssamling - SKOLFS.....	5
Konsekvenser för uppgiftslämnare.....	6
Skolverkets bedömning	6

Bakgrund

Skolverket är statistikansvarig myndighet och publicerar officiell statistik. Hanteringen av den officiella statistiken är reglerad genom lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Av lagen framgår att officiell statistik ska finnas för allmän information, utredningsverksamhet och för forskning (3 §).

Uppdraget

I Regleringsbrevet för budgetåret 2014 avseende Statens skolverk, ges följande uppdrag:

[Del 1] Skolverket ska samla in betygsuppgifter för elever som enligt slutbetyget från grundskolan inte är behöriga att börja på något av gymnasieskolans nationella program men som fram till början av augusti samma år prövar för betyg i syfte att uppnå behörighet. En statistik sammanställning med bl.a. antalet och andelen elever som uppnår behörighet till olika kategorier av program ska redovisas senast den 29 augusti 2014. *[Del 2]* Skolverket ska vidare, som en del i uppföljningen av statsbidragen för sommarskolor under 2014, samla in uppgifter om elever som efter deltagandet i sommarskola prövar för betyg och därmed uppnår behörighet till gymnasieskolans nationella program. Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2014. *[Del 3]* Skolverket ska dessutom utarbeta ett förslag till hur insamlingen av slutbetygen från grundskolan och resultatet av de provningar av betyg som sker under sommaruppehållet ska genomföras i syfte att från och med 2015 få en så heltäckande bild som möjligt av antalet elever som vid höstterminens start uppfyller behörighetskraven för gymnasieskolans nationella program. Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2014.¹

Den första delen i uppdraget redovisades den 29 augusti. Uppdragets andra och tredje del redovisas den 31 oktober. Det är den tredje delen av uppdraget som den här rapporten behandlar.

I rapporten presenteras hur en insamling av betyg satta under sommaren skulle kunna gå till för att svara mot syftet att få en så heltäckande bild som möjligt av antalet elever som vid höstterminens start uppfyller behörighetskraven för gymnasieskolans nationella program. Därefter redovisas vilka konsekvenser en sådan insamling skulle medföra.

¹ Delarna är inte numrerade i originaltexten

Betyg efter provning

Enligt skollagen kan den som vill ha betyg från grundskolan genomgå provning för betyg.² Provningsen kan avse hela utbildningen eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Även elever som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg kan göra en provning för nytt slutbetyg.³ Ett betyg efter provning ska framgå av betygs katalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå.⁴

Bestämmelserna om bedömning och betyg i läroplanerna gäller också vid provning. Läraren ska därmed även vid betygssättning efter provning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.⁵ Alla betygssteg ska vara aktuella, det vill säga eleven ska kunna få något av betygen A-F vid en provning. Läraren kan, i likhet med bedömning i samband med undervisning, använda sig av varierande bedömningsformer vid provning. Det finns inte någon begränsning av hur många gånger eleven kan genomgå provning i samma ämne.

Sommarskola

Betyg som sätts efter provning under sommaruppehållet sker ofta efter att eleverna fått stödundervisning i så kallad *sommarskola*. För denna typ av stödundervisning har huvudmän möjlighet att söka statsbidrag. Statens skolverk ger statsbidrag för elever som under skollov deltar i frivillig stödundervisning för att klara kunskapskraven.⁶ En provning kan dock göras även om en elev inte har genomgått sommarskola.

Den officiella statistiken idag

De uppgifter som idag samlas in för elever som avslutat årskurs 9 är deras slutbetyg den 18 juni. Behörigheten till gymnasieskolan presenteras därmed utifrån elevernas slutbetyg som de erhållit från den *obligatoriska* undervisningen i grundskolan. Det finns en period under sommaren efter att slutbetygen är satta den 18 juni, där elever kan erhålla nya betyg och få behörighet till gymnasieskolans nationella program. Omfattningen av de elever som får nya betyg under den perioden finns det idag ingen statistik över.

Skolverkets förslag till insamling

För att få svar på hur en insamling av betyg satta efter provning under sommaren på bästa sätt bör arrangeras har Skolverket samrått med Statistiska centralbyrån (SCB) samt med de systemleverantörer som tillhandahåller uppgiftslämnarna deras

² 3 kap. 21 §, 10 kap. 23 § skollagen (2010:800)

³ 10 kap. 23 § skollagen (2010:800); 6 kap. 17 § (före 1 juli 2012) 21 § (efter 1 juli 2012) skolförordningen (2011:185)

⁴ SKOLFS 2011:123, 9 §

⁵ Avsnitt 2.7 i förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁶ Förordning (2014:47) om statsbidrag för sommarskola eller undervisning under andra skollov

administrativa system. För att skapa en bild av hur sommarskola och provningar för betyg organiseras har intervjuer genomförts med kontakter hos ett antal huvudmän. Redovisat förslag tar därmed utgångspunkt i yttranden från SCB och systemleverantörer, intervjuer med huvudmän samt intern kunskap inom Skolverket.⁷

En eventuell insamling av betyg satta efter provning under sommaren föreslås ske genom att varje huvudman lämnar uppgifter till SCB om betyg för elever som avslutat årskurs 9 och som under sommaruppehållet (den 19 juni till den 16 augusti) erhållit ett nytt betyg efter provning.⁸ Sommaruppehållet hanteras som en tredje termin och insamlingen sker i möjligaste mån på samma sätt som övrig resultatinsamling för grundskolan. De uppgifter som bör efterfrågas vid en sådan insamling är betyg satta efter provning under sommaruppehållet, uppgift om eleven genomfört sommarskola, elevens personnummer samt tidigare skolenhet med tillhörande skolenhetskod. Behörighet och andra relevanta resultatmått beräknas av SCB och Skolverket genom att de nya betygen kopplas till elevens tidigare satta erhållna slutbetyg.

För att samla in nya resultatuppgifter från och med 2015 års resultat krävs att Skolverket meddelas om beslut senast vid årsskiftet 2014/15.

Att tänka på vid en utökad resultatinsamling

En insamling av resultat från provningar under sommaruppehållet efter årskurs 9 innebär en utökad resultatinsamling. Detta påverkar såväl den officiella statistiken som uppgiftslämnare.

Konsekvenser för den officiella statistiken

En ny insamling innebär en ökad omfattning av den officiella statistiken. Enligt en kostnadsuppskattning från SCB för insamling av uppgifterna samt av Skolverket för framtagandet av den nya statistiken, beräknas kostnaden uppgå till 800 000 kronor årligen. Skolverkets förvaltningsanslag kommer därmed i och med en ny insamling att behöva höjas med motsvarande belopp.

⁷ Enligt Samrådsförordningen SFS 1982:668 är Skolverket skyldig att samråda med näringsidkare och kommuner vid insamling av ny empiri. Vid insamling av ny empiri från kommuner och landsting samråder Skolverket med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Samråd måste även ske vid insamling av ny empiri från skolor och förskolor etc. Skolverket är även skyldig att samråda med Näringslivets regelnämnd (NNR) vid insamling av ny empiri från företag, till exempel fristående skolor. Då denna rapport endast lägger fram ett förslag till hur en utökad resultatinsamling skulle kunna gå till sker inget samråd med SKL och NNR. Detta ska dock göras vid ett eventuellt beslut om insamling av resultaten.

⁸ Enligt Skolverkets föreskrifter om uppgiftsinsamling från huvudmän inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2011:142) är det huvudmän för utbildning och annan verksamhet som ska lämna uppgifter till SCB. Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Statistiken regleras även av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och Skolverkets föreskrift (SKOLFS 2012:91).

Vid en utökad resultatinsamling är det viktigt att särskilja betyg satta under sommaruppehållet från ordinarie slutbetyg. Att blanda dessa två typer av betyg skulle göra att det inte går att utvärdera vilka kunskaper eleverna fått med sig från grundskolan, i jämförelse med vad eleverna varit tvungna att komplettera efter sina avslutade nio grundskoleår. Om betyg satta efter prövning blandas samman med slutbetygen bryts också tidsserier, vilket gör att det inte längre går att göra analyser av förändring över tid.

Det är ett begränsat antal elever som får betyg efter prövning under sommaruppehållet efter årskurs 9. Resultaten från dessa prövningar kommer till följd av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) därmed inte att kunna redovisas på skolenhetsnivå och eventuellt inte heller på kommunnivå, då antalet elever i respektive grupp kan komma att vara för få.

Förändringar i Skolverkets författningssamling - SKOLFS

Skolverkets uppföljningssystem omfattar huvudsakligen uppgifter som regleras i skollagen och förordningar. Det innebär att det ska finnas definitioner på de uppgifter som samlas in och på den statistik som publiceras. Samma uppgifter används för produktion av statistik på riks-, läns-, kommun- och skolenhetsnivå. Vilka mått som tas fram baserat på uppgifterna beslutas av Skolverket. Enligt skollagen ska Skolverket på nationell nivå följa upp och utvärdera skolväsendet, övriga utbildningar och verksamheter som står under Statens skolinspektions tillsyn samt annan pedagogisk verksamhet.

Även uppgiftsskyldigheten regleras i skollagen. En huvudman för utbildning eller annan verksamhet som är föremål för nationell uppföljning och utvärdering ska lämna sådana uppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljningen och utvärderingen. Skolverket får vitesförelägga den uppgiftsskyldige att fullgöra sin skyldighet. Uppgiftsskyldighet regleras enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken, samt av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och Skolverkets föreskrift (SKOLFS 2011:142, senaste ändring 2012:91).

För insamlingen av resultat i grundskolan innebär föreskriften i dag en uppgiftsskyldighet för uppgiftslämnaren (huvudmannen) att rapportera in slutbetyg, terminsbetyg i årskurs 6, samt resultat från ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9. Uppgifterna ska rapporteras till Skolverket via Statistiska centralbyrån (SCB) en gång per år, den 18 juni. Uppgiftsskyldigheten omfattar rapportering av resultatuppgifter till den officiella statistiken som Skolverket ansvarar för.

I samband med att statistik för betyg satta efter prövning under sommaruppehållet införs är det nödvändigt att göra en revidering av föreskriften. Detta arbete bör genomföras senast vid årsskiftet 2014/15 om insamlingen avser betyg från sommaruppehållet 2015.

Konsekvenser för uppgiftslämnare

Den utökade resultatinsamlingen får effekter för uppgiftslämnarna. Det handlar både om ett införande av en administrativ tredje termin samt om en utökad uppgiftslämnarskyldighet.

Enligt lag ska information om ändrat betyg efter prövning framgå i betygs katalogen.⁹ Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå.¹⁰ Det är dock inte säkert att samma typ av uppgifter finns i de administrativa systemen, vilket är det verktyg som av majoriteten av uppgiftslämnarna använder för att exportera sina resultat till SCB. De administrativa systemen kommer därmed att behöva anpassas för att möjliggöra export av de nya uppgifter som Skolverket efterfrågar. Detta arbete sker i huvudsak hos systemleverantörerna.

Då nya uppgifter efterfrågas av Skolverket krävs till viss del nya rutiner för registrering och rapportering. Det är viktigt att uppgiftslämnarna i god tid får information om förändringarna, så att de kan hinna ta hänsyn till de konsekvenser som förändringarna medför. En praktisk följd av den utökade insamlingen kan t.ex. vara att uppgiftslämnarna måste ha personal anställd under en tid av sommaruppehållet som de annars inte brukar ha.

För de uppgiftslämnare som saknar administrativa registersystem skickas elevernas resultat in till SCB i form av en text- eller Excelfil via webben. För dessa uppgiftslämnare kan förändringen av rutiner för inrapportering eventuellt bli mer påtaglig än för uppgiftslämnare som använder administrativa system för rapportering. För dessa uppgiftslämnare krävs särskilda informationsinsatser.

För att på bästa sätt implementera den utökade resultatinsamlingen är det viktigt att i ett tidigt skede föra dialog med uppgiftslämnare och systemleverantörer. Arbetet är redan påbörjat i och med denna rapport, men det är viktigt att fördjupa detta efter ett eventuellt beslut om insamling.

Skolverkets bedömning

Enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken ska uppgifter samlas in på ett sådant sätt att uppgiftslämnandet blir så enkelt som möjligt, står i proportion till användarnas behov, och är en rimlig arbetsbörda för uppgiftslämnarna. Med utgångspunkt i detta avstryker Skolverket förslaget att inrätta föreslagen insamling. Skälen till detta är att det är ett förhållandevis litet antal elever som erhåller ett nytt betyg efter prövning, men trots detta kommer en insamling av betygen att behöva riktas till samtliga skolor för att vara heltäckande. Den insats som krävs av huvudmän och skolor, samt den kostnad som tillkommer såväl staten som uppgiftslämnare, bedöms av Skolverket inte stå i proportion till nyttan som den nya informationen skulle tillföra den officiella statistiken.

⁹ SKOLFS 2011:123, 9 §

¹⁰ SKOLFS 2011:123: 15 §